

Daniel Z. Lieberman a Michael E. Long: Dopamin. Molekula, která určuje osud lidstva

Z anglického originálu The Molecule of More: How a Single Chemical in Your Brain Drive Love, Sex, and Creativity – and Will Determine the Fate of the Human Race. Nakladatelství BeBella Books 2018, přeložil Pavel Pecháček.

Praha, Dokořán a Argo, 2023, 301 stran.

**První vydání v českém jazyce, formát 140 × 207 mm,
černobílý výtisk, vázaná vazba.**

ISBN: 978-80-7675-135-4 (Dokořán).

ISBN: 978-80-4257-0 (Argo).

Cena: 399 Kč.

Titul této knihy mne upoutal, vždyť jsem se dvanáct let zabýval problematikou katecholaminů, a tedy i dopaminu. Samozřejmě jsem si vědom, že klinická endokrinologie se zabývá zcela jinými aspekty funkcí dopaminu než autor této monografie. Ale tím víc mne zajímalo, jaké má fyziologické funkce látka, kterou znám jen jako „flek“ na papírovém chromatogramu.

Dovolte, abych nejprve představil autory. Daniel Z. Lieberman je profesorem lidské evoluční biologie, klinické psychiatrie a behaviorálních věd na Univerzitě George Washingtona. Je autorem více než 100 publikací, mnohých zveřejněných v časopisech *Nature* a *Science*. Michael E. Long vystudoval fyziku na Vanderbiltově univerzitě. Je autorem velkého množství přednášek pro členy Kongresu, ministry americké vlády, guvernéry a diplomaty. Učí na Georgetownské univerzitě ve Washingtonu, D.C.

Předesílám, že nejde o vědecké dílo, ale populárně-vědeckou publikaci. Kniha představuje sedm kapitol v tomto pořadí: 1. Lásky (30 s.), 2. Drogy (40 s.), 3. Nadvláda (58 s.), 4. Kreativita a šílénství (40 s.), 5. Politika (34 s.), 6. Pokrok (34 s.) a 7. Harmonie (16 s.). Seznam doporučené literatury (24 s.) a dvousloupcový rejstřík (7 s.) textovou část uzavírají. Text je ilustrován pěti jednoduchými schematickými obrázky.

Dopamin je multifunkčním hormonem, který mají v mozku všichni savci, ale žádný ho nemá tolik jako člověk. Hraje významnou roli v citu zvaném láska, v sexu, radosti i zármutku i v drogové závislosti. Má vliv na lidské chování. Někteří vědci dopamin překlátili na „molekulu štěstí“.

Ačkoliv do knihy jsou zahrnuty výsledky nejzajímavějších pokusů, zdály se mi závěry některých až příliš spekulativní. Mimoto v některých pasážích musel autor přistoupit k různě hlubokému zjednodušení, aby text zůstal srozumitelný i pro laickou veřejnost. Je ovšem nutné vzít na vědomí, že některé vědy (biologie, fyziologie, medicína) nepřinášejí vždy jednoznačné a „křišťálově čisté“ výsledky. A není zcela výjimečné, že výsledky některých studií si dokonce protirečejí. Udělat z nich jednoznačně platné závěry je obtížné. Bohužel stále platí, že porozumět lidskému chování je nesnadné a někdy i nemožné.

Autor vybral některé zajímavé činnosti centrální nervové soustavy, kde se jeví vliv dopaminu jako dominantní nebo významný. Všechna vybraná témata jsou velmi zajímavá, pěkně zpracována. Překlad do češtiny nebyl jistě lehký, ale je srozumitelný i bezchybný a je psán pěknou češtinou.

Komu knihu doporučit?

Všem, kteří mají zájem o fyziologii duševní činnosti, tedy nejen lékařům. Proto doporučuji všem, kdo se chtějí poučit – já jsem tu knihu přečetl a nenudil jsem se ani okamžik.

*Prof. MUDr. Jan Petrášek, DrSc.,
III. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity
Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze,
e-mail: petrjanv@email.cz*